

Vilniaus
universiteto
muziejus

Ekspozicija „Observatorijų ir mokslininkų istorijos”

Tekstas lengvai suprantama kalba

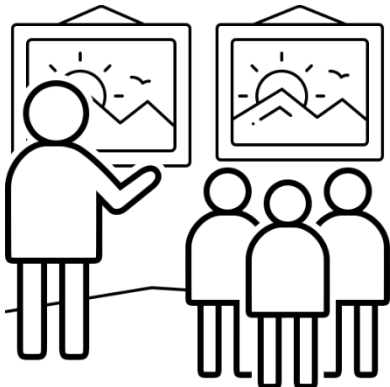
Trečias lygis

TURINYS:

1. Įvadas	3-5 psl.
2. Moterys astronomijoje	5-6 psl.
3. Astronomai	7-11 psl.
4. Mokslininko testas	11 psl.
5. Aplink observatoriją	12-15 psl.
6. Observatorijų žaidimas	16-17 psl.
7. Užduok klausimą mokslininkui	17 psl.
8. Sąvokų žodynas	18-19 psl.

1. Įvadas

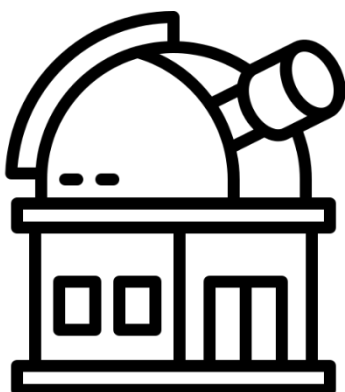
„Observatorijų ir mokslininkų istorijos” yra **ekspozicija**.

Ekspozicija yra kokios nors minties parodymas per

- Pasakojimą;
- Nuotraukas;
- Daiktus.

Ši ekspozicija yra apie **observatorijas** ir **mokslininkus**.

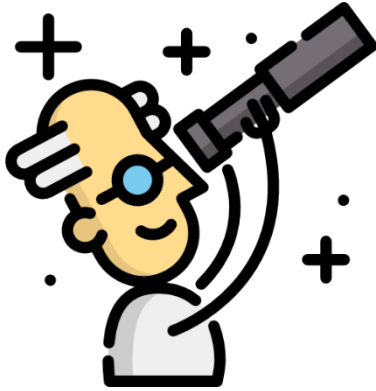

Observatorija yra pastatas:

- Kuris turi apvalų ir atsidarantį stogą;
- Čia žmonės žiūri į dangų naktį;
- Čia dirba mokslininkai.

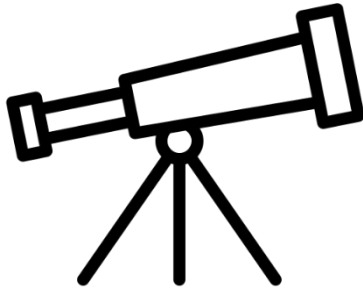

Mokslininkai padeda žmonėms geriau suprasti pasaulį, atranda naujus dalykus.

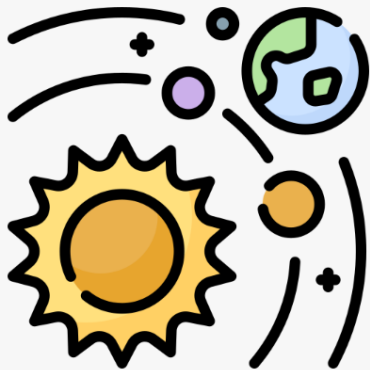

Astronomas yra mokslininkas, jis:

- Žiūri į dangų;
- Stebi žvaigždes;
- Planetas;
- Naudoja **teleskopus**.

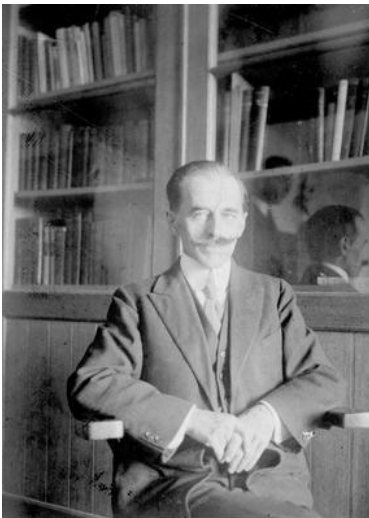

Teleskopas yra prietaisas, žiūrėti į dangų naktį.

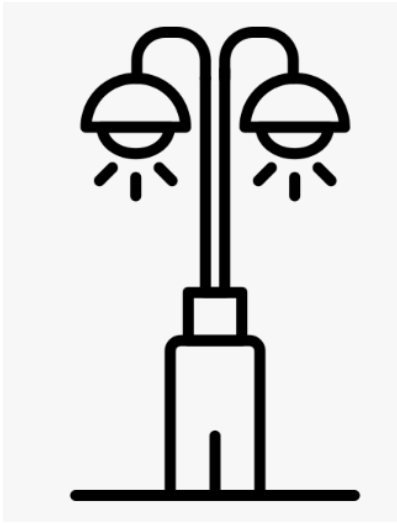

Astronomija yra mokslas apie:

- Planetas;
- Žvaigždes;
- Mėnulį.

Šią observatoriją pastatė astronomas **Vladislavas Dzeivulskis**.

Vėliau aplink observatoriją atsirado daug šviesų.

Šviesa trukdo naktį pamatyti planetas ir žvaigždes.

Todėl, observatorija užsidarė.

2023 metais observatorija atsidarė vėl.

Jos pavadinimas yra **Idėjų observatorija**.

Ekspozicijoje galėsi:

- Sužinoti ką dirba astronomai;
- Pastatyti savo observatoriją;
- Užduoti klausimą mokslininkui.

2. Moterys astronomijoje

Prieš daug metų moterys negalėjo būti astronomėmis ir stebėti dangų per **teleskopą**.

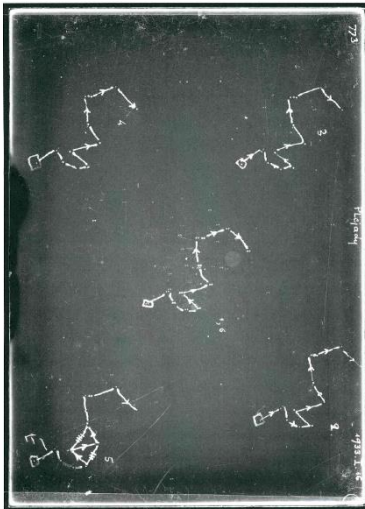
Astronomais buvo tik vyrai.

Dabar visi gali būti astronomais

Pirma moteris, kuri dirbo šioje observatorijoje buvo **Karolina Ivaškevičiūtė-Gintov**.

Karolina Ivaškevičiūtė-Gintov nagrinėjo **stiklo plokšteles** ir daug skaičiavo.

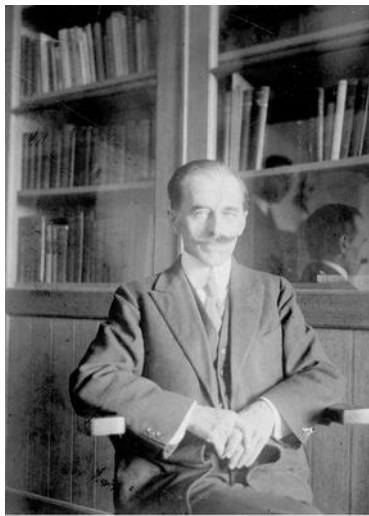
Stiklo plokštelė yra sena ant stiklo padaryta dangaus nuotrauka.

Vilhelmina Ivanovska žymiausia moteris, kuri dirbo šioje observatorijoje.

Vilhelmina Ivanovska ištyrė daug žvaigždžių.

3. Astronomai

Pirmas observatorijos vadovas buvo **Vladislavas Dziewulskis**.

Vladislavas Dziewulskis atvažiavo į Vilnių iš **Lenkijos** ir pradėjo statyti naują observatoriją.

Lenkija tai šalis šalia Lietuvos.

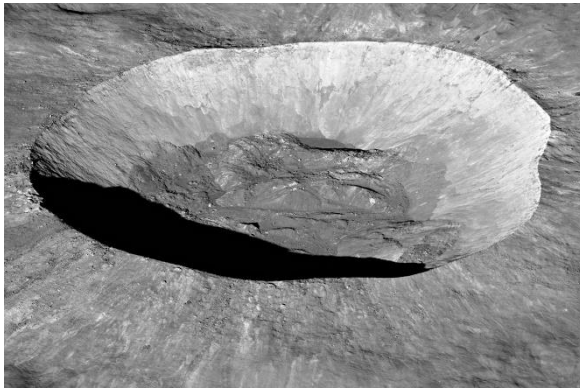
Dabar ir tu esi šioje observatorijoje.

Kosmose skraido Dziewulskio vardu pavadintas **asteroidas**.

Asteroidas yra didelis akmuo skriejantis kosmose.

Kosmosas yra už Žemės ribų.

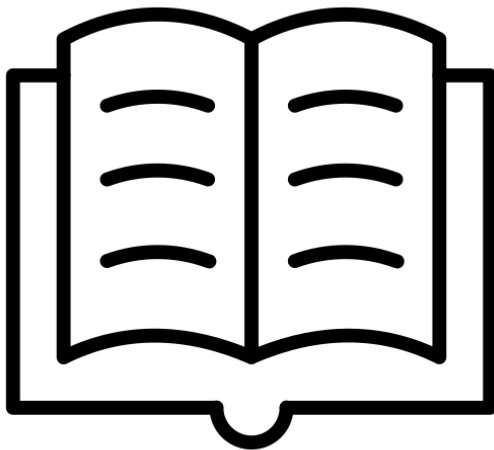
Mėnulyje yra **krateris** pavadintas Džievulskio vardu.

Krateris tai duobė, kuri atsiranda, kai asteroidas atsitrenkia į Mėnulio paviršių.

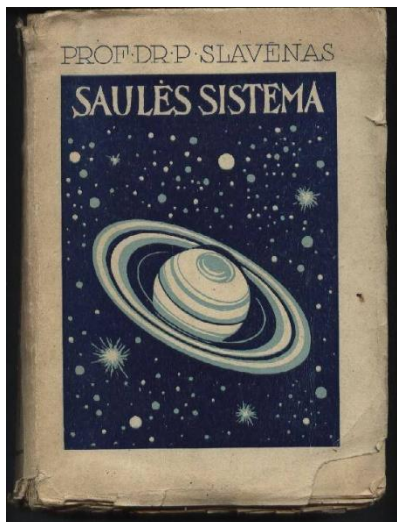

Paulius Slavėnas ilgai dirbo observatorijos vadovu.

Paulius Slavėnas domėjosi iš ko susideda kosmosas ir žvaigždės.

Paulius Slavėnas parašė daug knygų apie planetas ir žvaigždes.

Čia yra Pauliaus Slavėno knygos.

Knygas galima liesti.

Bernardas Kodatis buvo Lietuvos astronomas.

Jis ieškojo Lietuvoje nukritusio **meteorito** dalių.

Meteoritas tai didelis akmuo, kuris nukrito į Žemės paviršių.

Vilhelmina Ivanovska dirbo observatorijoje.

Vilhelmina Ivanovska norėjo sužinoti iš ko žvaigždes sudarytos.

Kosmose skraido asteroidas pavadintas Ivanovskos vardu.

Ekspozicijoje prie stendo yra netikri asteroidai.

Asteroidus galima liesti.

Vytautas Straižys buvo astronomas.

Vytautas Straižys buvo šios observatorijos vadovas.

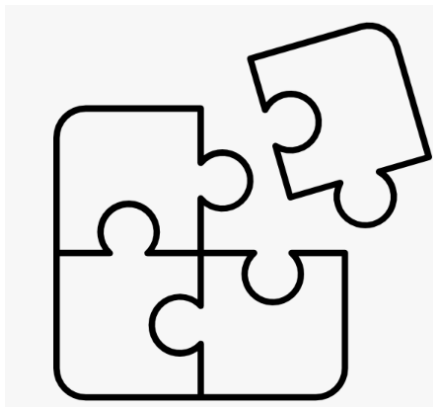

Vytautas Straižys ir kiti astronomai įkūrė observatoriją **Molėtuose**.

Molėtai tai miestas Lietuvoje.

Vytautas Straižys išmoko matuoti žvaigždžių šviesą.

4. Mokslininko testas

Mokslininko testas yra žaidimas.

Žaidime yra 10 klausimų.

Į kiekvieną klausimą yra pateikti 4 atsakymai.

Tu gali pasirinkti labiausiai patinkantį atsakymą.

Kai atsakysi į visus klausimus, sužinosi koku mokslininku tu galėtum tapti.

5. Aplink observatoriją

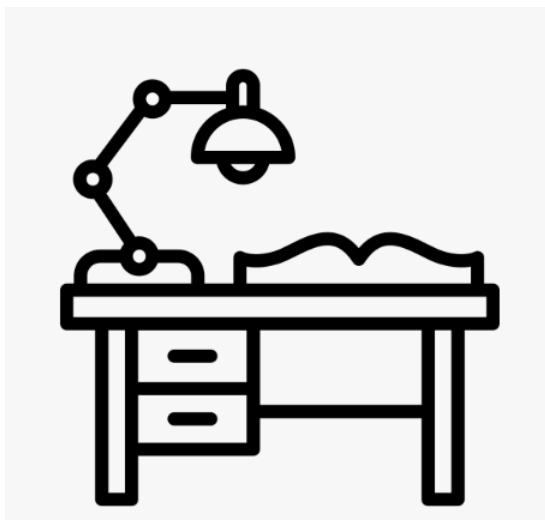

Observatoriją sudaro 3 pastatai

Pirmas pastatas vadinamas **didžiuoju bokštu**, tu jame šiuo metu esi.

Šiame bokšte stovėjo didelis teleskopas.

Observatorijos bokšte vyko dangaus stebėjimai.

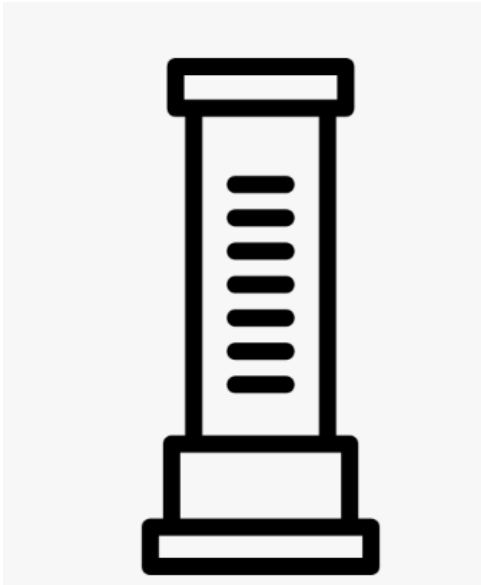

Pirmame bokšto aukšte buvo darbo kambarys ir **fotolaboratorija**.

Fotolaboratorija yra vieta, kurioje buvo ryškinamos žvaigždžių nuotraukos.

Svarbiausios bokšto detalės yra:

- Teleskopo **postamentas**;
- Apvalus stogas, vadinamas **kupolu**;
- **Balkonėlis**.

Postamentas yra pirmame aukšte.

Postamentas panašus į kvadratinį stulpą. Postamentas labai aukštas.

Seniau ant postamento viršaus stovėjo teleskopas.

Antrame aukšte yra **kupolas**.

Kupolas tai apvalus stogas.

Kupolas apsaugo teleskopą nuo lietaus, sniego, stipraus vėjo.

Balkonėlis buvo reikalingas stebėti dangų ir orus.

Antras pastatas yra vadinamas **paviljonu**.

Paviljonas turi du bokštelius.

Bokšteliuose yra teleskopai.

Vienas teleskopas yra labai senas, jam beveik šimtas metų.

Šis teleskopas vadinamas **astrografu**.

Astrografas tai teleskopas su kuriuo galima fotografuoti dangų.

Kitame bokštelyje stovi naujas teleskopas.

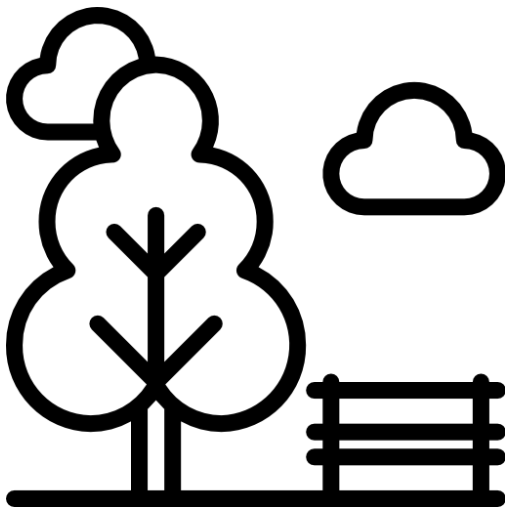
Netoli paviljono stovi astronomų ir **meteorologų** namas.

Meteorologas tai mokslininkas tiriantis orus.

Seniai, prie observatorijos vartų, stovėjo **sargo** namelis.

Sargas tai žmogus saugantis pastatus.

Aplinkui observatoriją buvo **parkas**.

Parkas yra vieta skirta leisti laisvą laiką. Ten auga daug medžių ir augalų.

6. Observatorijų žaidimas

Prie šio stalo gali žaisti observatorijų žaidimą.

Žaidimo tikslas yra pastatyti observatoriją.

Norint pastatyti observatoriją reikia naudoti figūrėles.

Pirmoji observatorija Lietuvoje yra Vilniaus mieste.

Observatorija buvo pastatyta **universitete**.

Universitetas tai pastatas, kuriame žmonės mokosi po mokyklos.

Vėliau mokslininkai pastatė antrąją observatoriją.

Antroji observatorija buvo pastatyta už miesto.

Tu joje šiuo metu esi

Vilniaus miestas augo

Vilniuje atsirado daug:

- Pastatų;
- Šviesų;
- Automobilių.

Šviesos ir pastatai trukdo stebėti dangų.

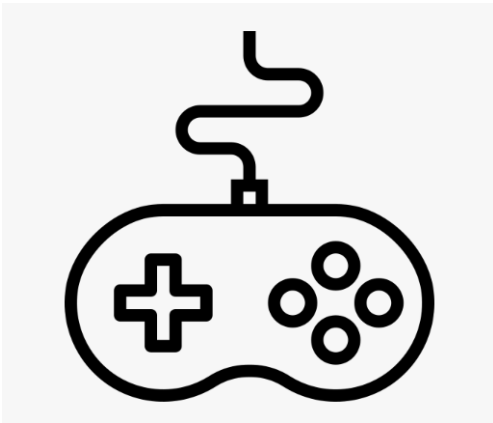
Mokslininkams pasidarė sudėtinga dirbti miesto observatorijoje.

Nauja observatorija buvo pastatyta už miesto.

Ši observatorija vadinasi Molėtų observatorija.

7. Užduok klausimą mokslininkui

Šiame žaidime gali užduoti klausimą mokslininkui.

Klausimą galima:

- Įrašyti į užrašų knygutę;
- Įrašyti į vaizdo įrašą planšetėje;
- Įrašyti balsu per telefoną.

Planšetėje yra klausimai ir atsakymai.

Pasirinkus klausimą galėsi pažiūrėti vaizdo įrašą su atsakymu.

8. Sąvokų žodynas

Asteroidas - didelis akmuo skriejantis kosmose.

Astrografas - teleskopas su kuriuo galima fotografuoti dangų.

Astronomas - mokslininkas, kuris žiūri į dangų, stebi žvaigždes, planetas.

Astronomija - mokslas apie planetas, žvaigždes ir kosmosą.

Ekspozicija - kokios nors minties parodymas per pasakojimą, nuotraukas, daiktus.

Fotolaboratorija - vieta, kurioje buvo ryškinamos žvaigždžių nuotraukos.

Krateris - duobė, kuri atsiranda, kai asteroidas atsitrenkia į Mėnulio paviršių.

Meteoritas - didelis akmuo, kuris nukrito į Žemės paviršių.

Meteorologas - mokslininkas tiriantis orus.

Mokslininkas - padeda žmonėms geriau suprasti pasaulį, atranda naujus dalykus.

Observatorija - pastatas, kuris turi apvalų ir atsidarantį stogą, jame žmonės naktį žiūri į dangų.

Parkas - vieta skirta leisti laisvą laiką. Ten auga daug medžių ir augalų.

Sargas - žmogus saugantis pastatus.

Stiklo plokštelė - sena ant stiklo padaryta dangaus nuotrauka.

Teleskopas – daiktas skirtas žiūrėti į dangų naktį.

Universitetas - pastatas, kuriame žmonės mokosi po mokyklos.

Tekstą rengė Vilniaus universiteto muziejaus darbuotojai.

Tekstą vertino dienos centro „Šviesa“ lankytojai.

Teksto vertinimą koordinavo dienos centro „Šviesa“ darbuotojai.